

Mgr Helena Dobrowolska-Kaniewska
Zakład Zagospodarowania Przestrzennego
Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego
Uniwersytet Wrocławski

SZANSE STWORZENIA NA DOLNYM ŚLĄSKU GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY W OPARCIU O INICJATYWY PLANOWANE DO REALIZACJI W LATACH 2007-2013 Z ZAKRESU INNOWACYJNOŚCI¹

Wstęp

Kolejnym etapem rozwoju cywilizacyjnego krajów i regionów jest przejście do tzw. gospodarki opartej na wiedzy (GOW) (*knowledge-based economy*), w której najcenniejszym dobrem jest szeroko pojęta wiedza. Według definicji OECD, gospodarka oparta na wiedzy – to taka, która bezpośrednio bazuje na produkcji, dystrybucji i użyciu wiedzy oraz informacji [OECD, 1996, s. 8]. Za nośniki tej gospodarki uznaje się: przemysł wysokiej technologii, naukę wraz z zapleczem B+R, edukację, część usług biznesowych związanych z GOW oraz usługi społeczeństwa informacyjnego [OECD, 1999, s. 21]. Rozwój tych dziedzin jest zatem kluczowym zadaniem stojącym przed rządami krajów, które w najbliższej przyszłości chcą stać się aktywnymi uczestnikami globalnego rynku. Owe strategiczne sektory coraz częściej podlegają interwencji ze strony rządu. Ich rozwój bowiem może przynieść największe wpływy gospodarcze [Watters, 1995, s. 16].

Przejście do gospodarki opartej na wiedzy uwidacznia się we wzroście przewag konkurencyjnych państw i regionów. Właśnie te ostatnie jak wykazują badania [Hilpert, 1992; Ratti i inni, 1997; Botazzi, Peri, 1999] stają się ważną sceną procesów wytwarzania i absorpcji innowacji. Rosnącą rolę regionów w globalnej przestrzeni innowacyjnej dostrzegła Unia Europejska, która od połowy lat 90. wspiera tworzenie Regional-

¹ Praca naukowa finansowana ze środków na naukę w latach 2006-2008 jako projekt badawczy nr 2 P04E 027 30.

nych Strategii Innowacji, w tym od 2002 roku także w krajach kandydujących do członkostwa, a także Regionalnych Systemów Innowacji (RSI).

Regionalna Strategia Innowacji ma na celu wzmacnianie istniejącego oraz tworzenie nowego potencjału innowacyjnego gospodarek w regionie w oparciu o specyficzne uwarunkowania i przewagi w nim występujące. Są one podstawą ustalenia kierunków działań i konkretnych poczynań mających doprowadzić do powstania w przyszłości Regionalnego Systemu Innowacji. Regionalny System Innowacji to sieć instytucji prywatnych i publicznych, których działanie i współpraca ma na celu umożliwić wytwarzanie, adaptację oraz rozpowszechnianie wiedzy, innowacji i nowych technologii w regionie [Markowski, 2000, s. 27].

RIS są podstawą tworzenia regionalnych gospodarek opartych na wiedzy. A. Kukliński [Kukliński, 1997, s. 20] uważa, że jakość RIS będzie decydującym elementem wpływającym na zdolność i umiejętność osiągania korzyści z członkostwa w Unii Europejskiej, przede wszystkim w kontekście efektywnej absorpcji unijnych funduszy [Miedziński, 2001, s. 210].

Podstawowym zagadnieniem, związanym z tworzeniem RSI, jest znalezienie sposobu rzeczywistego rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, w tym określenie roli środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej na ten cel. W przyszłym okresie programowania, czyli w latach 2007-2013, polskie regiony otrzymają z Unii znaczne środki finansowe na rozwój i to regiony będą decydować o ich przeznaczeniu. Jednak już dziś można wpłynąć na to poprzez odpowiednie zapisy w przygotowywanych Regionalnych Programach Operacyjnych (RPO) na lata 2007-2013. Regionalny Program Operacyjny jest dokumentem spajającym wszystkie działania o charakterze rozwojowym, w ramach którego realizowane będą działania jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji publicznych i prywatnych. Cele i priorytety RPO ustalane są w odniesieniu do dokumentów strategicznych województwa oraz wpisują się w dokumenty strategiczne Unii Europejskiej. W ramach RPO w latach 2007-2013 będą wykorzystywane środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Głównym celem artykułu jest przedstawienie projektów planowanych do realizacji w przyszłym okresie programowania w ramach RPO pod kątem m.in. analizy rodzajowej i wielkościowej planowanych przedsięwzięć, struktury instytucjonalnej beneficjentów, stopnia ich przygotowania do korzystania ze środków unijnych oraz stopnia zaawansowania

planowanych projektów, które zostały zgłoszone do Systemu Ewidencji Przedsięwzięć z zakresu szeroko rozumianej innowacyjności, MŚP i społeczeństwa informacyjnego. Ponadto przyporządkowanie tych projektów do głównych celów Dolnośląskiej Strategii Innowacji (DSI), pozwoli z jednej strony na identyfikację potrzeb regionalnego „potencjału innowacyjnego”, a z drugiej na określenie kierunków rozwoju „dolnośląskiej gospodarki opartej na wiedzy”. Wybór powyższego zakresu tematycznego wynika z zapisów Dolnośląskiej Strategii Innowacji, w której mowa o znaczącej roli MŚP, działalności innowacyjnej i szeroko rozumianej infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, jako czynników wpływających na rozwój regionu [*Dolnośląska Strategia Innowacji*, 2005, s. 6]. Przedsięwzięcia z analizowanego zakresu zostały przyporządkowane do 3 z 12 priorytetów tworzonych w ramach RPO, tj. do priorytetu 1 – Wzrost innowacyjności dolnośląskiej gospodarki; w skrócie „Innowacyjność”; priorytetu 2 – Wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw na Dolnym Śląsku; w skrócie „MŚP” oraz priorytetu 3 – Rozwój społeczeństwa informacyjnego na Dolnym Śląsku; w skrócie „Społeczeństwo informacyjne” [*Regionalny Program Operacyjny ...*, 2006, s. 74-86].

System Ewidencji Przedsięwzięć planowanych do realizacji w latach 2007-2013

W celu lepszego wykorzystania środków pochodzących z Unii Europejskiej Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, jako instytucja przygotowująca RPO, stworzył tzw. „System Ewidencji Przedsięwzięć planowanych do realizacji w latach 2007-2013”. Głównym założeniem jego powstania była identyfikacja potrzeb regionu, umożliwiającą dopracowanie zapisów RPO. Odbывała się ona poprzez analizę głównych inicjatyw planowanych do realizacji w latach 2007-2013, zgłoszonych do systemu przez wszystkie uprawnione instytucje. Informacja o systemie została przekazana partnerom społeczno - gospodarczym (potencjalnym beneficjentom końcowym RPO) za pośrednictwem prasy, organizowanych konferencji oraz pisemnych informacji. Należy zaznaczyć, że wprowadzenie do systemu przedsięwzięcia było całkowicie dobrowolne i nie pociągało za sobą jakichkolwiek konsekwencji. System ewidencji pozwala więc z jednej strony określić zapotrzebowanie ze strony beneficjentów, z drugiej strony wskazuje na przewidywaną strukturę przedsię-

wzięć i podział środków finansowych w przyszłym okresie programowania [Dobrowolska-Kaniewska, Raczyk, 2006].

Nabór do systemu przebiegał dwuetapowo i funkcjonował z niewielką przerwą od listopada 2005 roku do końca stycznia 2006 roku. Po zakończeniu drugiego etapu wprowadzone do systemu przedsięwzięcia zostały przeanalizowane i przyporządkowane do priorytetów tworzonych w ramach RPO. Informacje zawarte w systemie stanowią źródło danych dla niniejszego opracowania.

Ogółem do systemu wprowadzono 3268 planowanych przedsięwzięć na łączną kwotę ponad 24 mld PLN, przy czym z zakresu innowacyjności wpłynęło 59 projektów na kwotę ponad 1 mld PLN, z zakresu MŚP zaledwie 24 projektów na kwotę ok. 100 mln PLN, a odnoszących się do społeczeństwa informacyjnego 55 projektów na kwotę ponad 350 mln PLN. Powyższe projekty stanowiły zaledwie 4,2% wszystkich zgłoszonych do systemu przedsięwzięć. Jest to niewiele, biorąc pod uwagę rolę, jaką obecnie przypisuje się działalności proinnowacyjnej podmiotów gospodarczych, instytucji i społeczeństwa. Niewielki udział działań z badanych zakresów jest najprawdopodobniej wynikiem ogólnej struktury beneficjentów i rodzaju projektów zgłoszonych do systemu, wśród których dominują jednostki samorządów terytorialnych, zgłaszające przede wszystkim przedsięwzięcia infrastrukturalne. Jednak zainteresowanie wnioskodawców analizowaną działalnością może świadczyć o pozytywnej zmianie „mentalności” beneficjentów i dostrzeżeniu przez nich innych niż „podstawowe” potrzeby regionu.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji w latach 2007 – 2013

Analiza planowanych przedsięwzięć wykazuje, że we wszystkich trzech zakresach tematycznych dominują przedsięwzięcia zlokalizowane na obszarach miejskich, głównie dużych i średnich miast regionu. Planowane inicjatywy na obszarze Wrocławia stanowią ponad połowę wszystkich zgłoszonych przedsięwzięć. Należy jednak zaznaczyć, że dominują one (prawie w 80%) w przedsięwzięciach z zakresu innowacyjności, co niewątpliwie związane jest ze strukturą potencjalnych beneficjentów końcowych (por. rysunek 3). Zaledwie 7 ze 138 planowanych projektów zlokalizowano na obszarach wiejskich, wszystkie one odnoszą się do inwestycji z zakresu społeczeństwa informacyjnego.

Wartość zgłoszonych projektów jest różna dla poszczególnych zakresów tematycznych (rysunek 1). Dla przedsięwzięć odnoszących się do

innowacyjności dominują projekty o wartościach od 5 do 20 mln PLN. W tej grupie najliczniej występują także projekty duże, o wartościach przekraczających tę kwotę. Na uwagę zasługuje fakt, że jedynie w tym zakresie zgłoszono projekty przekraczające 100 mln PLN. Te ostatnie „duże” i niejednokrotnie bardzo ciekawe, innowacyjne przedsięwzięcia realizowane będą najprawdopodobniej w Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka, przygotowywanym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego na lata 2007-2013.

Wśród projektów z zakresu MŚP i społeczeństwa informacyjnego dominują projekty o relatywnie niewielkich kwotach do 1 mln PLN. Z MŚP nie zgłoszono żadnej inwestycji przekraczającej 20 mln PLN, co może wynikać z braku środków własnych przy aplikowaniu o dofinansowanie z Unii Europejskiej beneficjentów zgłaszających przedsięwzięcia z tego zakresu.

W celu przeprowadzenia dokładnej analizy przedsięwzięć pod kątem planowanych działań, zgłoszone projekty przyporządkowano do poszczególnych kategorii interwencji² na lata 2007-2013 odnoszących się do badanych obszarów tematycznych (rysunek 2).

² Kategorie interwencji to dziedziny interwencji Funduszy Strukturalnych określone przez Komisję Europejską, które są pomocne przy identyfikacji, badaniu i monitorowaniu przedsięwzięć i priorytetów RPO. W ramach innowacyjności wyróżniamy następujące kategorie interwencji:

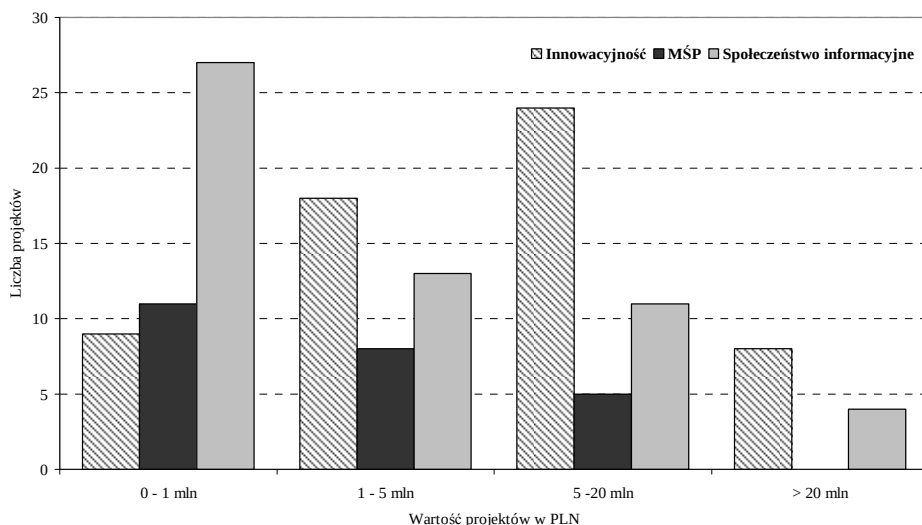
01 – Działalność B+RT w centrach badań; 02 – Infrastruktura związana z badaniami i rozwojem technologicznym oraz ośrodki kompetencji w zakresie konkretnych technologii; 03 – Transfer technologii i udoskonalenie sieci współpracy między małymi i średnimi przedsiębiorstwami (MŚP), pomiędzy MŚP, a innymi podmiotami gospodarczymi i uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami szkolnictwa policealnego, organami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz „biegunami nauki i technologii” (parkami naukowymi i technologicznymi, technopoliami itp.); 04 – Wspieranie B+RT, w szczególności w MŚP; 07 – Inwestowanie w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji; 09 – Inne działania mające na celu pobudzanie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP;

Z zakresu MŚP są to:

05 – Zaawansowane usługi wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw; 06 – Pomoc udzielana MŚP na cele promocji produktów i procesów produkcyjnych przyjaznych dla środowiska; 07 – Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji; 08 – Inne inwestycje w przedsiębiorstwa; 14 – Usługi i aplikacje dla MŚP;

Kategorie interwencji odnoszące się do społeczeństwa informacyjnego:

10 – Infrastruktura ICT (w tym sieci szerokopasmowe); 11 – Technologie informacyjne i komunikacyjne; 13 – Usługi i aplikacje dla obywateli [*Regionalny Program Operacyjny...*, 2006, s.78 - 88].

Rysunek 1. Liczba projektów z zakresu innowacyjności, MŚP i społeczeństwa informacyjnego zgłoszonych do Systemu Ewidencji Przedsięwzięć według ich wartości

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, Wydziału Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej.

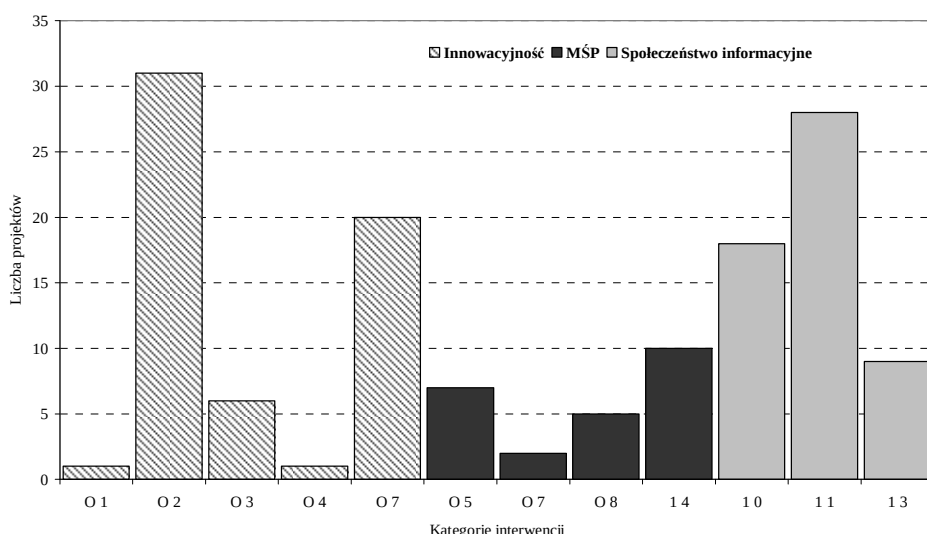
Wśród projektów przyporządkowanych do priorytetów innowacyjność i społeczeństwo informacyjne dominują działania infrastrukturalne, które stanowią 85% wszystkich projektów z tych dwóch zakresów tematycznych. Jest to z jednej strony sytuacja korzystna, ponieważ posiadanie odpowiedniej infrastruktury jest podstawą dalszego rozwoju szczególnie działalności naukowo – badawczej, ale z drugiej świadczy o marginalnej roli działalności stricte innowacyjnej w regionie w ciągu najbliższych lat. W ramach priorytetu MŚP sytuacja ta wydaje się również niekorzystna. Najmniejszym zainteresowaniem na nadchodzące lata cieszą się inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji, co nie jest zaskoczeniem, gdyż małych i średnich przedsiębiorstw po prostu nie stać na lokowanie kapitału w działalność innowacyjną, nieprzekładającą się na szybki, wymierny efekt (zysk). Jednak jak wynika z dokładniejszej analizy planowanych przedsięwzięć, sytuacja ta może ulec zmianie, gdyż dużą popularnością cieszą się szeroko

pojęte usługi dla MŚP, w tym związane z tworzeniem funduszy tzw. wysokiego ryzyka (*venture capital*).

Niewielkie zainteresowanie działalnością innowacyjną i badawczo – rozwojową w regionie wynika prawdopodobnie z wieloletnich zaniedbań inwestycyjnych i niedofinansowania jednostek sektora B+R oraz niskiej aktywności sektora MŚP. Występowanie tych problemów przełoży się bez wątpienia na przyszłe wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej i może spowodować relatywnie wolne tempo budowy gospodarki opartej na wiedzy w regionie Dolnego Śląska. Ponadto stawia to władze regionu odpowiedzialne za kształtowanie regionalnej polityki innowacyjnej przed wyborem, czy w przyszłym okresie programowania wspierać projekty „infrastrukturalne”, czy wybrać kilka kluczowych, o stricte innowacyjnym charakterze, których powodzenie może przełożyć się na rozwój w regionie proinnowacyjnej gospodarki.

Wydaje się, że głównym powodem dominacji określonego typu projektów jest struktura beneficjentów (rysunek 3). W ponad 54% wszystkich zgłoszonych przedsięwzięć z trzech badanych zakresów tematycznych beneficjentami są szkoły wyższe, a w przypadku innowacyjności stanowią one prawie 90%. Pozostałymi beneficjentami są w głównej mierze samorządy terytorialne oraz inne jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych. Należy podkreślić niewielki udział przedsiębiorstw oraz jednostek naukowo-badawczych, czyli potencjalnie najważniejszych aktorów działalności innowacyjnej w regionie. Spowodowane jest to najprawdopodobniej czynnikami opisanymi powyżej, jak również niskim zaangażowaniem tych podmiotów w kształtowanie regionalnej polityki proinnowacyjnej.

Dominacja szkół wyższych wynika przede wszystkim ze struktury rodzajowej zgłaszanych przedsięwzięć, wśród których dominują działania inwestycyjne m.in.: budowa, modernizacja i wyposażenie laboratoriów, pomieszczeń dydaktycznych, itp. Samorządy terytorialne jako główni beneficjenci z zakresu społeczeństwa informacyjnego, także nie są zaskoczeniem. To one przecież odpowiedzialne są za działania infrastrukturalne z takiego obszaru, jak: szerokopasmowe, bezprzewodowe, bezpieczne sieci, publiczne punkty dostępu do Internetu (PIAP) itp.

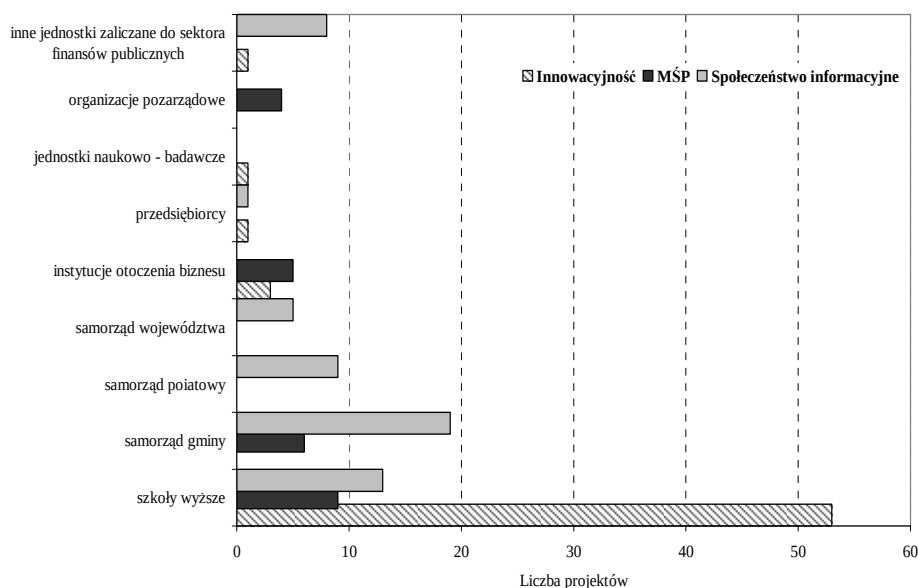
Rysunek 2. Liczba projektów z zakresu innowacyjności, MŚP i społeczeństwa informacyjnego zgłoszonych do Systemu Ewidencji Przedsięwzięć według kategorii interwencji na lata 2007-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, Wydziału Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej.

Badanie zgodności planowanych przedsięwzięć z lokalnymi dokumentami oparte jest o deklarację beneficjentów. Należy przy tym podkreślić, iż uwzględniana kategoria „dokumentów lokalnych” jest rozumiana bardzo szeroko, obejmując swoim zakresem strategie rozwoju, wieloletnie plany inwestycyjne, studia itp.

Większość planowanych przedsięwzięć odnoszących się do innowacyjności nie wpisuje się w lokalne dokumenty o charakterze strategicznym, co wynika w głównej mierze z rodzaju planowanych projektów i struktury beneficjentów. Szkoły wyższe oraz inne jednostki zaliczane do sektora B+R bardzo rzadko posiadają wieloletnie plany inwestycyjne, czy inne tego rodzaju dokumenty. Beneficjenci z tego zakresu deklarujący zgodność odnosili się przede wszystkim do Dolnośląskiej Strategii Innowacji oraz Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku. W ramach priorytetu społeczeństwo informacyjne ponad 50% planowanych przedsięwzięć ma swoje odzwierciedlenie w dokumentach lokalnych, przede wszystkim w: Lokalnych Planach Rozwoju (LPR), Wieloletnich Planach Inwestycyjnych oraz w Strategiach Rozwoju Miast, Gmin

czy Powiatów. Związane jest to także ze strukturą rodzajową zarówno projektów, jak i beneficjentów. Projekty zawierające się w opracowaniach strategicznych można potraktować jako przesłankę, iż ich realizacja nie powinna napotkać na większe problemy o charakterze formalnym.

Rysunek 3. Liczba projektów z zakresu innowacyjności, MŚP i społeczeństwa informacyjnego zgłoszonych do Systemu Ewidencji Przedsiębiorstw według rodzajów beneficjentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, Wydziału Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej.

Wśród planowanych przedsięwzięć z badanych zakresów tematycznych, połowa jest na etapie pomysłu. Wynika to częściowo z ich „nowatorskiego” charakteru, co ma odzwierciedlenie w posiadaniu przez beneficjentów dokumentacji planowanych działań. Zaledwie 36% wszystkich analizowanych projektów posiada dokumentację wstępną. Najlepiej sytuacja ta wygląda w obszarze społeczeństwa informacyjnego, co częściowo związane jest z wspomnianą wcześniej strukturą rodzajową projektów i beneficjentów. W przypadku dokumentacji technicznej sytuacja ta jest jeszcze bardziej niepokojąca – zaledwie 7% planowanych działań takową posiada. Świadczyć to może

o względnie słabym przygotowaniu potencjalnych beneficjentów do wykorzystania środków pochodzących z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej na lata 2007-2013.

W ponad 70% wszystkich analizowanych przedsięwzięć wnioskodawcy posiadają doświadczenie w realizacji podobnych do zgłoszonych projektów, o podobnej skali. Szczególnie dotyczy to beneficjentów z zakresu innowacyjności i potwierdza to znaczną aktywność wnioskodawców w wykorzystaniu środków przedakcesyjnych, środków pochodzących z programów krajowych oraz ich udziału w programach badawczych Unii Europejskiej np. 5 czy 6 Programie Ramowym.

Dolnośląska Strategia Innowacji a przedsięwzięcia planowane do realizacji

Nadrzędnym celem Dolnośląskiej Strategii Innowacji (DSI) jest wyznaczenie kierunków konkretnych działań, które mogą w przyszłości doprowadzić do powstania Regionalnego „Dolnośląskiego” Systemu Innowacji oraz budowania na Dolnym Śląsku gospodarki opartej na wiedzy. W osiągnięciu tych zamierzeń ma pomóc 8 wyznaczonych celów strategicznych, które wskazują na obszary koncentracji działań wspomagających aktywność innowacyjną przedsiębiorstw i podmiotów zaliczanych do sektora B+R oraz muszą znaleźć swoje odzwierciedlenie w polityce regionu [*Dolnośląska Strategia Innowacji*, 2005, s. 34]. Ten ostatni zamiar został po części zrealizowany poprzez odpowiednie zapisy w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku.

Analizując planowane przedsięwzięcia zgłoszone do systemu w ramach Dolnośląskiej Strategii Innowacji, można stwierdzić, że nie wszystkie priorytety strategii mają odzwierciedlenie w potrzebach wyszczególnionych przez beneficjentów (por. tabela1).

Najwięcej przedsięwzięć zgłoszonych do systemu wpisuje się w cel 3 DSI – budowa infrastruktury innowacyjnej. Wynika to ze struktury rodzajowej planowanych projektów oraz częściowo ze struktury beneficjentów. Posiadanie odpowiedniego, dobrze wyposażonego zaplecza oraz dostęp do informacji jest podstawą dalszych prac badawczo-rozwojowych. Zainteresowanie wnioskodawców aktywizacją środowiska badawczego oraz edukacją dla innowacji także wynika ze struktury beneficjentów. Większość projektów wpisujących się w te cele zgłosiły szkoły wyższe i dotyczą one m.in.: wspierania nowych rozwiązań, tworzenia nowych kierunków studiów, przygotowania szkoleń, konferencji, warsz-

tatów z zakresu szeroko pojętej działalności innowacyjnej. Zainteresowanie beneficjentów, głównie instytucji otoczenia biznesu celem 4 – finansowaniem innowacji, poprzez tworzenie m.in. kapitału typu *venture capital*, funduszy poręczeniowych czy pożyczkowych jest bardzo pozytywnym sygnałem świadczącym o swego rodzaju pokonaniu jednej z najistotniejszych barier w działalności innowacyjnej, przede wszystkim dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Tabela 1. Liczba projektów zgłoszonych do Systemu Ewidencji Przedsięwzięć przyporządkowanych do strategicznych celów Dolnośląskiej Strategii Innowacji

Cele strategiczne Dolnośląskiej Strategii Innowacji	Liczba projektów z zakresu:		
	Innowacyjności	MSP	Spółczeństwa informacyjnego
1. Wzmacnianie regionalnych bloków kompetencji	1	1	-
2. Aktywizacja środowiska badawczego	14	-	-
3. Budowa infrastruktury innowacyjnej	35	10	55
4. Finansowanie innowacji	6	4	-
5. Obniżenie barier dla działań innowatorów	-	-	-
6. Edukacja dla innowacji	1	8	-
7. Krzewienie postaw proinnowacyjnych	1	1	-
8. Akumulacja kapitału społecznego	1	-	-
SUMA	59	24	55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, Wydziału Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej.

Niewielka liczba projektów wpisujących się w pozostałe cele DSI wynika z potrzeby realizacji w pierwszej kolejności przedsięwzięć infrastrukturalnych, podstawowych dla dalszych działań. Ponadto niewielkie zaangażowanie podmiotów takich jak: przedsiębiorcy, jednostki naukowo – badawcze, instytucje non-profit itp. mogących w znaczący sposób przyczynić się do realizacji pozostałych celów DSI. Należy jednak zaznaczyć, iż zapisy tworzone w ramach przygotowywanego RPO, dotyczące badanych zagadnień mogą to zmienić.

Podsumowanie

Do najważniejszych wniosków z przeprowadzonej analizy należą:

- najliczniej z badanych obszarów reprezentowane są zagadnienia związane z innowacyjnością i społeczeństwem informacyjnym;
- we wszystkich trzech badanych zakresach tematycznych dominują przedsięwzięcia zlokalizowane na obszarach miejskich regionu. Inwestycje na obszarach wiejskich stanowią zaledwie 5%;
- wśród projektów z zakresu innowacyjności przeważają projekty o wartości od 5 do 20 mln PLN, przy czym jest to jedyna grupa, w której zgłoszono przedsięwzięcia o wartości przekraczającej 100 mln PLN. Z obszaru MŚP i społeczeństwa informacyjnego dominują działania o relatywnie niewielkich kwotach do 1 mln PLN. Większość działań o charakterze „proinnowacyjnym”, ze względu na znaczne wartości, będzie realizowana w Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka;
- w obszarze innowacyjność i społeczeństwo informacyjne przeważają projekty infrastrukturalne, natomiast z zakresu MŚP usługi i różnego rodzaju aplikacje dla małych i średnich przedsiębiorstw. Brak jest niestety projektów stricte „innowacyjnych”, które w zasadniczy sposób mogłyby przyczynić się rozwoju regionu w kierunku gospodarki opartej na wiedzy;
- mało zróżnicowana struktura beneficjentów, pozbawiona w zasadzie najważniejszych aktorów działalności badawczo-rozwojowej w regionie, świadczyć może o pewnej stagnacji tego sektora i braku jego zaangażowania w pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych. Ponadto nabór projektów do systemu pokazuje brak świadomości roli, jaką pełnią potencjalni beneficjenci w kształtowaniu polityki regionalnej i wykorzystaniu Funduszy Strukturalnych;
- część zgłoszonych projektów zawiera się w dokumentach lokalnych o charakterze strategicznym. Połowa jest na etapie pomysłu, a zaledwie ponad 1/3 posiada dokumentację wstępną. W przypadku dokumentacji technicznej sytuacja jest jeszcze gorsza, bo zaledwie 7% projektów takową posiada. Świadczy to o względnie słabym przygotowaniu beneficjentów w ubieganiu się o środki pochodzące z Unii Europejskiej w latach 2007-2013;
- realizacja 8 celów strategicznych Dolnośląskiej Strategii Innowacji nie ma pełnego odzwierciedlenia w przedsięwzięciach zgłoszonych do systemu. Ponad 70% wszystkich zgłoszonych projektów z bada-

- ných obszarów realizuje cel 3 strategii – budowa infrastruktury innowacyjnej. Pozostałe cele są w znikomym stopniu reprezentowane i odzwierciedlone w potrzebach zgłaszanych przez beneficjentów;
- na podstawie przedsięwzięć zgłoszonych do Systemu Ewidencji Przedsięwzięć planowanych do realizacji w przyszłym okresie programowania, czyli w latach 2007-2013 można wysnuć wniosek, iż pokazują one w miarę rzeczywisty obraz popytu z zakresu innowacyjności, MŚP i społeczeństwa informacyjnego oraz stan przygotowania do wykorzystania środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej;
 - należałoby zastosować w przyszłości lepsze metody promocji i upowszechniania informacji na temat przygotowywania dokumentów o charakterze strategicznym tak, aby zaangażowanie potencjalnych beneficjentów, partnerów społeczno - gospodarczych w tworzenie tych dokumentów było większe;

System Ewidencji Przedsięwzięć planowanych do realizacji w latach 2007-2013 pokazuje z jednej strony zakres potrzeb dolnośląskich podmiotów wchodzących w skład szeroko rozumianej sfery B+R, ich zaangażowanie w tworzenie regionalnej polityki innowacyjnej oraz Regionalnego Systemu Innowacji, a także przygotowanie ich do wykorzystania środków z Unii. Z drugiej jednak uświadamia, że realizacja głównego celu DSI – budowa dolnośląskiej gospodarki opartej na wiedzy, ze względu na realne potrzeby beneficjentów, może przebiegać w niezadowalającym tempie. Stawia to przed samorządem regionalnym konieczność wyboru pomiędzy wsparciem ważnych dla rozwoju gospodarki opartej na wiedzy obszarów (celów DSI), ale o nieznacznym zainteresowaniu oraz mniej istotnych, ale znajdujących swoje odzwierciedlenie w potrzebach regionalnych aktorów odpowiadających za działalność innowacyjną na Dolnym Śląsku. Racjonalnym wyjściem byłaby dwutorowa realizacja regionalnej polityki innowacyjnej, łącząca oba powyższe kierunki tak, aby zmaksymalizować działania stricte innowacyjne w regionie.

LITERATURA

- Bottazzi L., Peri G., *Innovation, demand and knowledge spill-over*, [w:] *Theory and Evidence from European Regions*, CEPR, artykuł dyskusyjny 2279, 1999.
- Dobrowolska-Kaniewska H., Raczy A., *Ocena projektów z zakresu ochrony środowiska planowanych do realizacji w okresie programowania 2007 – 2013 w ramach Re-*

- gionalnego Programu Operacyjnego na obszarze Sudetów, materiał powielany, Wrocław 2006.
- Dolnośląska Strategia Innowacji, Wrocław 2005.
- Hilpert U., *Archipelago Europe – Islands of Innovation*, Synthesis Report, Program Monitor – Fast, 1992.
- Kukliński A., *Regionalne systemy innowacji (RIS) w Polsce. Doświadczenia i perspektywy*, Kukliński A. (red.) *Problematyka przestrzeni europejskiej*, EUROREG, Warszawa 1997.
- Markowski T., *Regionalne Systemy Innowacji w aspekcie strategii rozwoju regionalnego Polski 2000-2006*, [w:] *Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego*, Szlachta J. (red.), Biuletyn KPZK PAN, zeszyt 191, Wrocław 2000.
- Miedziński M., *Koordinacja procesów innowacji na przykładzie polskiego województwa. Aspekty instytucjonalne regionalnych systemów innowacji*, [w:] *Gospodarka oparta na wiedzy, wyzwania dla Polski XXI wieku*, Kukliński A. (red.), KBN, Warszawa 2001.
- Ratti R., Bramanti A., Gordon R., *The Dynamics of Innovative Region*, Ashgate, Aldershot, 1997.
- Regionalny Program Operacyjny dla województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013*, wstępny projekt, zatwierdzony przez Zarząd województwa w dniu 19.06.2006, Wrocław 2006.
- Science, Technology and Industry Scoreboard*, OECD, Paris 1999.
- The Knowledge Based Economy*, OECD, Paris 1997.
- Watters M., *Globalization*, Printer Clays Ltd, St.Ives PLC, Press London & New York, United Kingdom, 1995.

Streszczenie

W przyszłym okresie programowania, czyli w latach 2007-2013 polskie regiony otrzymają z Unii Europejskiej znaczne środki na rozwój i to regiony będą decydować o ich przeznaczeniu. Czy uda im się za pomocą tych środków wspierać i rozwijać regionalne gospodarki oparte na wiedzy? To się dopiero okaże. Jednak już dziś można wpłynąć na to poprzez odpowiednie zapisy w Regionalnych Programach Operacyjnych (RPO) na lata 2007-2013.

Celem artykułu jest przedstawienie działań planowanych do realizacji w przyszłym okresie programowania w ramach RPO pod kątem m.in. analizy rodzajowej i wielkościowej planowanych przedsięwzięć, struktury instytucjonalnej beneficjentów, stopnia ich przygotowania do korzystania ze środków unijnych oraz zaawansowania planowanych projektów, które zostały zgłoszone do Systemu Ewidencji Przedsięwzięć z zakresu szeroko rozumianej innowacyjności, MŚP i społeczeństwa informacyjnego. Ponadto przyporządkowanie ich do głównych celów Dolnośląskiej Strategii Innowacji (DSI), co pozwoli z jednej strony na identy-

fikację potrzeb regionalnego „potencjału innowacyjnego”, a z drugiej na określenie kierunków rozwoju „dolnośląskiej gospodarki opartej na wiedzy.

Possibilities of Creating Knowledge-Based Economy in the Lower Silesian through Initiatives to be Implemented in 2007-2013 from the Range of Innovativeness

Summary

In the next stage of programming, that is between 2007-2013, Polish regions will obtain considerable funds from the European Union and ‘the regions’ will be responsible for their allocation. Will they be able to support and develop knowledge-based economies with the help of these means? Only time will tell. However, we can already influence it today through appropriate regulations in Regional Operational Programmes (ROPs) for the years 2007-2013.

The aim of this article is to lay out the actions to be undertaken in the next programming period under ROPs in terms of generic and volume analysis of the planned enterprises, institutional structure of the beneficiaries, their readiness to take advantage of European funds as well as the level of advancement of the planned projects submitted to the Record System as innovative in the broad sense, SMEs and information society. Moreover, they should be classified according to the main objectives of the Lower Silesian Innovation Strategy (LSIS), which will allow, on the one hand, to identify the needs of the region’s innovation potential, and on the other, to determine the directions of development of “The Lower Silesian economy based on knowledge”.

